

سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس
ارتش جمهوری اسلامی ایران
انتشارات آتشبار

مجاهد ارتش جمهوری اسلامی ایران

دفاع مقدس

برگرفته از رهنمود و بیانات فرماندهی معظم کل قوا حضرت امام خدای «عظمای»

نویسنده: حمید کریمی، فاطمه کریمی

سرشناسه:	کریمی، حمید، ۱۳۴۰-
عنوان و نام پدیدآورنده:	مجاهدات ارتش جمهوری اسلامی ایران در دفاع مقدس برگرفته از رهنمودها و بیانات فرماندهی معظم کل قوا حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نویسندگان حمید کریمی، فاطمه کریمی؛ ویراستار قاسم اکبری مقدم.
مشخصات نشر:	تهران: سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش جمهوری اسلامی ایران، انتشارات آتشبار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری:	۴۴۰ ص: مصور (بخشی رنگی)؛ ۵/۲۱۵۵/۱۴ س. م.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۳۶-۸۸-۵
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبیا
یادداشت:	کتابنامه: ص: ۴۳۹-۴۴۰.
موضوع:	خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸- -- دیدگاه درباره ارتش
موضوع:	Xhamenei, A, All Leader of IR, 1939- -- Views on armies
موضوع:	خامنه‌ای، سید علی، ۱۳۱۸- -- پیام‌ها و سخنرانی‌ها
موضوع:	Xhamenei, A -- Messages and speech
موضوع:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷- ارتش
موضوع:	Iran- Iraq War, 1980-1988 -- Army
شناسه افزوده:	جوانی، فاطمه، ۱۳۵۹
شناسه افزوده:	سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش جمهوری اسلامی ایران، انتشارات آتشبار
رده‌بندی کنگره:	۳ ۱۳۹۶ م ۴ الف/۱۶۹۲ DSR
رده‌بندی دیوبنی:	۹۵۵/۰۸۴۴
شماره کتابشناسی ملی:	۵۱۰۹۶۷

مجاهدات ارتش جمهوری اسلامی ایران در دفاع مقدس

نویسندگان: حمید کریمی، فاطمه کریمی

ویراستاری: قاسم اکبری مقدم

کنترل نهایی: سید بهزاد مهدی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۳۶-۸۸-۵

طراح جلد: مهدی لریان

صفحه آرای: مریم رستم‌خانی

سال چاپ و نوبت: ۱۳۹۶ اول

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۳۵۰۰۰ ریال

ناشر: انتشارات آتشبار وابسته به سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس

ارتش جمهوری اسلامی ایران - شماره تماس: ۸۱۲۸۶۱۱۱

سخن نویسنده

پیامدهای انقلاب اسلامی ایران آنچنان دامنه عظیمی در منطقه غرب آسیا و حتی جهان داشته که هنوز هم نوشتن و پرداختن به آن از جذابیت و تازگی خاصی برخوردار است. در این میان یکی از حوادث عبرت‌انگیز در تاریخ انقلاب اسلامی، تحمیل جنگ از سوی استکبار جهانی و آن هم به دست رژیم صدام بود که ضمن تهدید نظام نوپای اسلام، صحنه و میدانی مهم برای آزمایش الهی ملت قهرمان ایران اسلامی محسوب می‌شد.

به روایت تاریخ و مستندات متقن، ارتش جمهوری اسلامی ایران در این میدان امتحان خوبی از خود نشان داد. اما بنا به علل مختلف این مهم آنطور که شایسته است به خوبی برای نسل جدید بازخوانی و به تصویر کشیده نشده است. رشادت و فداکاری نسلی از ارتش در تاریخ معاصر که بی‌شک نقش تعیین‌کننده‌ای در سرنوشت انقلاب اسلامی ایران داشته و می‌تواند سرلوحه آیندگان به‌ویژه نیروهای مسلح این مرز و بوم قرار گیرد.

گفتنی است در این میان ثبت و زنده نگه‌داشتن تلاش‌های صادقانه دلاورمردان ارتش اسلام و ارزش‌های حاصل از آن در طول جنگ تحمیلی، یکی از وظایف اصلی سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس آجا به شمار آمده است. همین موضوع بهانه‌ای بود تا دوست و سرور گرامی، امیر سرتیپ دوم دکتر ابراهیم گلغام این رتبه خط را به اینجانب محول نمایند. اگرچه در ابتدا پذیرش این مسئولیت کمی دشوار می‌نماید، اما با کمی تأمل به این باور رسیدم که شاید به این وسیله بتوانم گوشه‌ای از زحمات نسل پیشین خود در ارتش جمهوری اسلامی ایران را جبران نموده و بار دیگر تاریخ پرافتخار این سازمان (آجا) را در دفاع مقدس از زبان رهبر فرزانه انقلاب اسلامی ایران حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به تصویر بکشم.

در این نوشتار تلاش گردید که با روشی نوآورانه با استناد بر بیانات و رهنمودهای معظم‌له ابتدا انتظارات و مطلوبیت‌های مد نظر ایشان در «دفاع» در فصول جداگانه به تصویر کشیده و از سوی دیگر با استفاده از این قالب و متکی به عبارات توصیفی پیرامون «نحوه عملکرد آجا در دفاع مقدس»، به تبیین نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران در جنگ تحمیلی در قالب بخش‌های هر یک از فصول پرداخته شود. در همین حال حداکثر دقت و تلاش در جهت حفظ امانت‌داری حتی در واژه‌ها و عبارات به‌عمل آمد تا نظرات شخصی نویسنده دخالی در نگارش کتاب نداشته باشد. همین روش یکی از مزیت‌های این نوشته محسوب می‌شود. یکبار دیگر تلاش‌های ارتش جمهوری اسلامی ایران و این بار در قالب کلام مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا امام خامنه‌ای (مدظله العالی) و نه بر پایه خود اظهاری ارتش، برای آیندگان به سربر کشیده شود. بدیهی است این نوشته می‌تواند بازگوکننده رئوس مؤلفه‌های موفقیت در دفاع از استقلال و مرزهای کشور در حال و آینده قلمداد گردد و لذا کاربرد عینی برای محققین، فرماندهان و مسئولان نظامی در برخورد داشت.

در پایان جا دارد که از شورای سیاست‌گذاری تبیین نقش فرماندهی معظم کل قوا (مدظله العالی) در آجا؛ ناظرین فرهیخته امیر سرتیپ ستاد رضا خرم‌طوسی، امیر سرتیپ ستاد قادر رحیم‌زاده، امیر سرتیپ دوم ستاد هوشنگ حیدری و امیر سرتیپ دوم دکتر ابراهیم دلفام نه با راهنمایی خود در غنای این کتاب کمک شایانی نمودند، خالصانه تشکر کنم. همچنین از امیر سرتیپ دوم بازنشسته دکتر سیدرضا موسوی که در جمع‌آوری اطلاعات کمک شایسته‌ای نمودند؛ مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی که نقش نظارتی در این تحقیق داشتند و همچنین سردار سرتیپ دوم پاسدار سده‌دهی که در فرآیند تکمیل گزارش مرا راهنمایی نمودند، صمیمانه تشکر می‌نمایم. شایان ذکر است که از زحمات بی‌منت دختر عزیزم دوشیزه مهندس فاطمه کریمی که در طول مراحل مختلف تحقیق و نگارش کتاب حاضر بنده را صبورانه یاری نمودند، قدردانی نمایم.

فهرست

مقدمه	۱۶
فصل یکم ایمان و بصیرت ارتش	۲۲
بخش یکم: گام برداشتن ارتش در راه انقلاب	۲۳
بخش دوم: داشتن بنیه قوی اعتقادی و ایمانی	۴۱
بخش سوم: دارای بصیرت، معنویت و قدرت پایداری	۵۷
بخش چهارم: آمیختگی ارزش‌های انسانی و اسلامی	۶۹
خلاصه فصل یکم	۷۵
فصل دوم مردمی بودن ارتش	۷۹
بخش یکم: در خدمت مردم بودن	۸۰
بخش دوم: محبوب قلوب مردم	۹۵
بخش سوم: تعلق ارتش به مردم	۱۱۰
بخش چهارم: آمیختگی ارتش با مردم	۱۲۴
خلاصه فصل دوم	۱۳۴
فصل سوم ارتش بازوهای مستحکم ملت و کشور	۱۳۷
بخش یکم: جانفشانی و مجاهدت	۱۳۸
بخش دوم: ایستادگی در مقابل دشمن	۱۶۹
بخش سوم: حفظ تمامیت ارضی و استقلال	۱۹۶
بخش چهارم: دارای روحیه وفاداری و فداکاری	۲۱۸
بخش پنجم: کمر بسته اهداف عالی	۲۳۵
بخش ششم: استحکام سازمانی	۲۴۷
خلاصه فصل سوم	۲۶۲
فصل چهارم ارتش مظهر اقتدار ملی	۲۶۹
بخش یکم: دارای کارایی نظامی	۲۷۰

بخش دوم: افتخار آفرینی ۳۱۹

بخش سوم: تلاش مخلصانه ۳۶۶

بخش چهارم: وحدت، همکاری و انسجام ۳۷۹

خلاصه فصل چهارم ۳۹۰

فصل پنجم جهاد خودکفایی ارتش ۳۹۹

بخش یکم: بکارگیری استعداد جوشنده و با ایمان ۳۹۹

بخش دوم: مصمم بودن در عدم دست دراز کردن به سوی دشمنان ۴۱۵

بخش سوم: برطرف کردن نیازها ۴۲۴

بخش چهارم: عریضی انقلابی ۴۳۰

خلاصه فصل پنجم ۴۳۵

منابع ۴۳۹

مقدمه

منطقه غرب آسیا^۱ که کشور ما در آن واقع شده، از دیرباز موقعیت ممتازی در جهان به لحاظ ویژگی‌های ژئوپلیتیکی داشته است، به گونه‌ای که در دوران‌های مختلف تاریخ، همواره محل مناقشه، چالش و تاخت و تازهای قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بوده است. کوهن معتقد است که پس از جنگ سرد، تنها خاورمیانه منطقه‌ای شکننده تلقی شده و دو منطقه جنوب شرق آسیا و جنوب آفریقا جزو قلمرو ژئواستراتژیک بحری قلمداد می‌گردد. از نظر او کمربند شکننده خاورمیانه گرفتار رقابت قطب‌های قدرت درون منطقه‌ای از یکسو و رقابت‌های جهانی از سوی دیگر می‌باشد و کشورهای آن در موازنه قدرت جهانی نقش مؤثری را ایفا می‌کنند. (کوهن، ۱۹۹۴: ۳۵)

اما این منطقه دارای ویژگی‌های دیگر سیاسی، اقتصادی و فرهنگی نیز می‌باشد که موقعیت آن را در عصر حاضر، حلقه‌ای از افزایش داده و در سه دهه گذشته، بارها صحنه جنگ‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بوده است. بنابراین باید پذیرفت که حداقل برای آینده‌ای نزدیک، این حساسیت به واسطه مافع کشورهای صنعتی و توسعه یافته به ذخایر انرژی منطقه غرب آسیا (خاورمیانه)، پایرجا خواهد بود. به همین دلیل ایران که با دارا بودن طولانی‌ترین سواحل در خلیج فارس از جایگاه ممتاز ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی برخوردار است باید در جهت حفاظت از منافع ملی و ایجاد توازن با رقابت منطقه‌ای و تهدیدات فرامنطقه‌ای سیاست‌های متناسب بویژه دفاعی اتخاذ نماید تا بتواند با بازدارندگی پویا دست یازد.

از سویی باید به این نکته نیز توجه داشت که کشورمان با پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن ۱۳۵۷، دوران جدیدی از تاریخ خود را تجربه نمود. ایران در طی ۳۰ سال گذشته، بحران‌ها، مناقشات، چالش‌ها و مسایل خرد و کلانی را شاهد بوده است و قدر مسلم امروز

به عنوان یک قدرت تأثیرگذار در منطقه خاورمیانه و جهان شناخته می شود. در همین حال طراحان و سیاستگذاران جمهوری اسلامی ایران با تدوین چشم انداز ۲۰ ساله آینده ای روشن را در افق ۱۴۰۴ به تصویر کشیده و دستیابی به جایگاه قدرت اول در منطقه آسیای جنوب غربی را هدف دورنمای خود قرار داده اند. بی تردید دستیابی به این چنین جایگاهی، مستلزم دارا بودن راهبردها، دکترین ها و ساختارهای مشخص، قابل قبول و کارساز در عرصه های مختلف حیات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، امنیتی و دفاعی و نظامی ایران خواهد بود. (کریمی، ۱۳۹۱)

در این میان نقش و نیرنگ نظامی و به زعم مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا امام خامنه ای (مدظله العالی) «ارتش فوی»^۱ که سستند به دیدگاه قرآن^۲ و فرمایش حضرت امیر مؤمنان علی (ع)^۳ نیز می باشد، بیاتی نمی گردد. (توکلی، ۱۳۸۹: ۱۱۶) لذا تدوین راهبردها و دکترین های مذکور بدون تکیه بر تئوری و تحلیل وقایع گذشته در تاریخ پر تلاطم این انقلاب به ویژه «جنگ تحمیلی» امکان پذیر نبوده و نیاز است تا با بازخوانی این تجربیات، راه روشنی را برای آینده ترسیم نمود. به تعبیر رهبر معظم انقلاب؛ «جنگ هشت ساله، جنگ دو کشور و دو ارتش نبود؛ جنگ یک ائتلاف؛ نارسه جهانی علیه ملتی که تصمیم داشتند حداکثر فشار ممکن را از لحاظ نظامی و اقتصادی و بیره بر او وارد بیاورند بود، تا از راهی که در پیش گرفته بود برگردد؛ ولی نتوانستند».^۴

در این راستا بهره گیری از رهنمودها و تدابیر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا امام خامنه ای (مدظله العالی) پیرامون دفاع مقدس که ضمن عهده داری نمایندگی حضرت امام خمینی (ره) در شورای عالی دفاع، تصدی ریاست شورای پیش گفته از مهرماه ۱۳۶۰،

^۱ فَهَرَمُوهُمْ يَإَيُّهَا... وَقَتْلُ دَاوُودَ جَالُوتَ وَأَنَاهُ... الْمَلِكِ وَالْحِكْمَةَ وَعَلِمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ... النَّاسِ بَعْضُهُمْ يَبْغِضُ لِقَسَدَاتِ الْأَرْضِ وَلَكِنْ... ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ (بقره: ۲۵۱)

^۲ فالجنود باذن... حصون الرعيه... و ليس تقوم الرعيه الا بهم (نهج البلاغه: نامه ۵۳)

^۳ بیانات در دیدار با فرماندهان و کارکنان آجا در آستانه ی روز ارتش- ۲۷ فروردین ۱۳۸۲

ریاست شورای عالی پشتیبانی جنگ و همچنین مسئولیت ریاست جمهوری اسلامی ایران در طول سال‌های دفاع مقدس، با حضور پررنگ در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل به‌طور مستقیم فعالیت و اقدامات رزمندگان اسلام را هدایت و رصد می‌کردند، می‌تواند ملاک مناسبی برای بازخوانی نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران در طول دفاع مقدس باشد.

همچنین جنگ تحمیل شده از سوی رژیم بعث عراق به نظام جمهوری اسلامی ایران یکی از گسترده‌ترین و طولانی‌ترین جنگ‌های قرن ۲۰ قلمداد شده است. این جنگ نه تنها بر ده‌شمار درگیر تأثیرگذار بود، بلکه اوضاع منطقه غرب آسیا و مناطق اطراف خود را نیز متأثر نمود. این جنگ روند تحولات آتی (قرن ۲۱) که در این مقطع زمانی مشاهده می‌شود را تحت شعاع خود قرار داد. از طرفی این جنگ به تعبیر نظام جمهوری اسلامی ایران «دفاع مقدس» و «جبهه فرمایش فرماندهی معظم کل قوا «جهاد مقدس» نام گرفت. جنگ دفاعی که اختصاص به طایفه و گروهی خاص، مثل؛ کفار، مشرکان، اهل کتاب، منافقان و ... ندارد، بلکه مسلمانان بر اساس تألیم اسلام مکلفند با هر فرد یا گروهی که اندیشه هر نوع تجاوز به مسلمانان (اعم از تمامی مسلمات دینی، عرض، ناموس، جان، مال و...) را در سر می‌پروراند، بجنگند و او را از این کار باز دارند.^۵

علیرغم ایراد خسارات سنگین مادی و معنوی، دفاع مقدس تجربیات گران‌بهایی در حوزه‌های مختلف قدرت ملی برای جمهوری اسلامی ایران به ارمغان آورد. در این میان، تجربه حوزه دفاعی برای نظام نوپای انقلاب اسلامی ایران ارزش‌تر تلقی شد، به‌گونه‌ای که می‌تواند چراغی راهنما برای آینده‌های نزدیک و دور در جهت مدیریت راهبردی و کلان کشور باشد.

اهمیت دفاع مقدس را می‌توان در بیانات فرماندهی معظم کل قوا امام خامنه‌ای (مدظله العالی) این‌طور مشاهده کرد: «در دوره‌های قبل از جمهوری اسلامی، همیشه ایران تجزیه شد

و همیشه از ایران کنند. هیچ کدام از سلاطین پهلوی و قاجار، این افتخار را ندارند که بتوانند بگویند ما مرزهای ایران را حفظ کرده‌ایم. قاجارها که وضع‌شان معلوم است. پهلوی‌ها هم، شهرهای مرکزی ایران را سال‌ها زیر چکمه‌ی سربازان خارجی انداختند و زن و مرد و ناموس این کشور را به دست آن‌ها دادند. تنها جمهوری اسلامی بود که مردانه ایستاد و نگذاشت که متجاوزین یک‌قدم جلو بیایند. هشت سال جنگ مگر شوخی است؟»^۶ همچنین ایشان در مصلاّی بزرگ تهران فرمودند: «عزیزان من! در دویست سال گذشته، قبل از این جنگ تحمیلی، هر وقت این کشور با کشور دیگری درگیری نظامی داشت، بخشی از کشور را از دست می‌داد؛ اما بعد از دویست سال، جنگی که در آن دشمن نتوانست یک وجب از خاک این کشور را بگیرد با اینکه همه‌ی قدرت‌های نظامی و سیاسی دنیا و پشتیبانی‌های بین‌المللی همراه او بودند، هشت ساله است.»^۷

همان‌گونه که مشاهده می‌گردد، سازات فول نشانگر اهمیت دفاع مقدس بطور عام و همچنین نقش بی‌بدیل نیروهای مسلح به طو خاص در آن دوران طلایی از تاریخ معاصر ایران است. از طرفی ارتش جمهوری اسلامی ایران که به تعبیر فرماندهی معظم کل قوا امام خامنه‌ای (مدظله العالی)؛ «از روز اول انقلاب، در خدمت انقلاب و هدف‌های انقلاب بود؛ امام بزرگوار، این حقیقت را درک کرد،»^۸ علیرغم نقش مهم که در حفظ نظام اسلامی داشته است، به علت فقدان ساز و کار مناسب در جهت ثبت وقایع جنگی مرتبط با عملکرد خود در طول دفاع مقدس، دچار نقصان است. لذا این دل‌نگرانی وجود دارد که گذر زمان، پرده فراموشی را بر واقعیت‌های دفاع مقدس بیوشاند. واقعیت‌هایی که با توجه به حقیقت جابجایی نسل‌ها چه در داخل سازمان ارتش و چه جامعه خارج از آن، به مرور خاطره دلاورمردی‌های آن دوران طلایی به فراموشی سپرده خواهد شد. در همین حال یکی از

^۶ بیانات در «مانور بزرگ ولایت» - ۳ خرداد ۱۳۷۵

^۷ بیانات در دیدار با جوانان در مصلاّی بزرگ تهران - ۱ اردیبهشت ۱۳۷۹

^۸ بیانات در دیدار با فرماندهان و کارکنان آجا به مناسبت روز ارتش - ۳۰ فروردین ۱۳۷۷

فرصت‌های طلایی در دسترس همان حضور و همراهی فرماندهی معظم کل قوا است که در نخستین سال جنگ تحمیلی در میداین عملیات، عملکرد نیروهای مسلح به ویژه ارتش جمهوری اسلامی ایران را نظاره‌گر بودند.

بدین واسطه اهمیت نگارش حاضر از آن جهت که به کیفیت ایفای نقش سازمانی همچون ارتش جمهوری اسلامی ایران در خلال جنگ تحمیلی خواهد پرداخت، بیش از پیش روشن خواهد شد. پر واضح است که عدم اقدام به جمع‌آوری و تدوین عملکرد آجا با توجه به جنگ روانی دشمنان نظام اسلامی می‌تواند تهدیدی علیه نشر و اشاعه بخش عمده‌ای از فداکاری‌ها و ایثارگری‌هایی باشد. به علاوه این کتاب از آنجاییکه مبتنی بر رهنمودها و بیانات فرماندهی معظم کل قوا امام خامنه‌ای (مدظله العالی) است، بدین سبب اعتبار نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران را در حماسه دفاع مقدس تایید خواهد نمود و اهمیت وجودی آن را بیش از پیش نمایان خواهد کرد.

در ثانی همان‌گونه که مقام مسئول رهبری و فرماندهی کل قوا امام خامنه‌ای (مدظله العالی) فرمودند: «مطمئنأ در آینده نظامیان حاضر در جنگ طلب دنیا به این عملیاتی که شما در طول جنگ انجام داده‌اید استناد خواهند کرد.»^۹ نسل جدید فرماندهان و مسئولان این سازمان که فاقد تجربه حضور در عملیات جنگی در خلال جنگ تحمیلی بوده ولی در حال حاضر تحت فرماندهی معظم له مشغول به خدمت هستند، با استفاده از این نگارش، با اعتماد به نفس بالاتری به انجام وظیفه مشغول خواهند شد و از روی دست بکار بستن تجربیات حاصل از تأثیر رهنمودها و تدابیر مقام معظم فرماندهی معظم کل قوا امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در عملکرد و نقش آجا در خلال دفاع مقدس که ناشی از آن بوده، می‌تواند راه‌گشای سناریوهای مشابه در حال و آینده تحولات و نحوه انجام وظیفه این سازمان باشد. بنابراین نویسنده با نگارش این کتاب به دنبال بررسی نقش پررنگ‌تر ارتش در دفاع مقدس با

^۹ بیانات در دیدار با فرمانده نیروی دریایی و فرماندهان پایگاه‌های دریایی و جمعی از برادران سپاه پاسداران - ۲۷ دی ۱۳۶۱

استفاده از اسناد موجود است تا این نقش را در لابلای فرمایشات فرماندهی معظم کل قوا
امام خامنه‌ای (مدظله العالی) با توجه به جایگاه معنوی آن فرمانده فرزانه جستجو کند.

www.ketab.ir

